

Nummer 1 - 2012

Innehåll

- Ökat antal nyanlända 2012
- Samhälls- och hälsokommunikatörer
- Ett anpassat mottagande för ensamkommande barn
- Möjlighet till ersättning till kommuner och kommunalförbund

Samma innehåll men förändrat utseende

Nu läser du nummer 1 - 2012 av länsstyrelsernas gemensamma nyhetsbrev om integrationsfrågor, vi har samma innehåll men med förnyat utseende. Har du synpunkter på utformningen och innehållet får du gärna kontakta oss, våra kontaktuppgifter finns på sista sidan i nyhetsbrevet.

Ökat antal nyanlända under 2012

Migrationsverkets prognos som lämnades till regeringen den 22 februari pekar på en utveckling där antalet nyanlända under 2012 kommer att öka betydligt i jämförelse med tidigare prognos. Ökningen omfattar asylsökande som får uppehållstillstånd, anhöriginvandring samt en ökning av ensamkommande barn. För 2012 beräknas antalet mottagna i kommuner bli 21 400 personer.

En viktig orsak till den högre prognosen är förändring av villkoren av anhöriginvandring. Utifrån en vägledande dom från Migrationsöverdomstolen kommer möjligheten att styrka släktskap med DNA-analys att öka. Dessa förändrade förutsättningar kommer främst att leda till ett ökat antal ansökningar från anhöriga men innebär även att fler väljer att söka asyl i Sverige när det är möjligt för familjen att komma efter. Förändringen har särskilt stor betydelse för sökande från Somalia. Migrationsverket har redan sett en ökning av antalet sökande därifrån. Även antalet asylsökande från Mellanöstern förväntas öka.

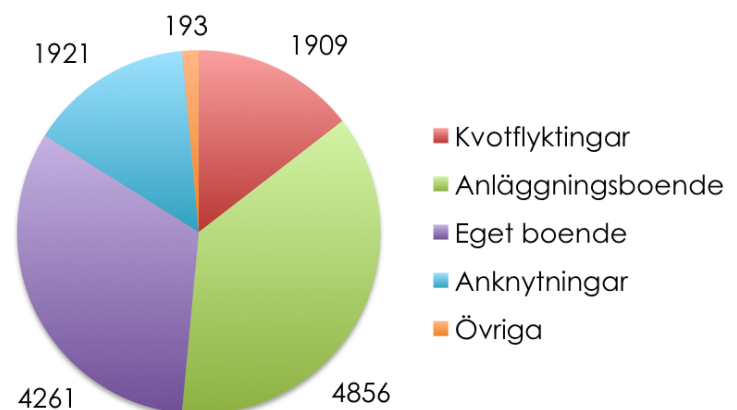
Migrationsverkets prognos kan hämtas i sin helhet på www.migrationsverket.se

Nyanlända under 2011

Under år 2011 tog Sverige emot cirka 13 140 nyanlända invandrare i Sverige. Det största antalet kommer från Somalia, Afghanistan, Irak samt från Eritrea. Cirka 44 procent är barn och ungdomar under 18 år, 54 procent är mellan 18-64 år samt cirka 2 procent är 65 år eller äldre.

Den största andelen nyanlända har under asyltiden varit bosatta på Migrationsverkets anläggningsboende.

Antal nyanlända till Sverige 2011

Samhälls- och hälsokommunikatörer – ett resultat av strategisk samverkan

I Skåne erbjuds nyanlända invandrare i 25 av länets 33 kommuner kvalitetssäkrad samhällsorientering med ett särskilt hälsofokus. Verksamheten bygger på mångårig erfarenhet och ses idag som ett självklart inslag i den skånska modellen för arbetet med nyanlända invandrades etablering.

Nyanlända invandrades hälsa är en fråga som ständigt är aktuell i Skåne. Länsstyrelsen i Skåne län samordnar arbetet med länets regionala överenskommelse om mottagande och introduktion av nyanlända invandrare och asylsökande. Förutom Länsstyrelsen deltar även kommunförbundet Skåne, Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Malmö Högskola och Region Skåne i det fortlöpande arbetet tillsammans med representanter från fyra geografiska kommunnätverk. Arbetet är strukturerat utifrån fyra fokusområden, varav hälsa tidigt identifierades som ett. Övriga fokusområden är språk, arbete och boende.

Arbetet med den regionala överenskommelsen sker företrädevis på strategisk nivå. För att överbrygga glappet till det operativa arbete som sker lokalt finns metodutvecklingsprojektet Partnerskap Skåne. Partnerskap Skåne fångar upp de diskussioner som sker inom ramen för arbetet med den regionala överenskommelsen och omsätter dessa till användbara metoder som kan förverkligas i det operativa arbetet runt om i länet. Samhälls- och hälsokommunikatörerna är ett av de delprojekt som drivs genom Partnerskap Skåne.

En mångårig historia

Att den allmänna hälsan tenderar att vara sämre bland den invandrade delen av befolkningen är väl dokumenterat. Sedan 2008 har Samhälls- och hälsokommunikatörerna turnerat länet runt för att på nyanlända invandrades modersmål diskutera hälsa och svensk sjukvård men också de grundläggande förutsättningarna för arbete, boende och språk.

Historien bakom Samhälls- och hälsokommunikatörernas verksamhet är dock äldre än så. Redan år 2001 såg Region Skåne och Malmö Stad att det fanns ett behov av riktade informationsinsatser om hälsa och svensk sjukvård för personer med utländsk bakgrund. Eftersom många med utländsk sjukvårdsutbildning hade svårt att få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden

Samhälls- och hälsokommunikatörerna Foto: Ann-Nina Finne

beslutade man att låta dessa informera nyanlända invandrare om hälsofrågor på deras egna modersmål. På detta vis gjordes viktig information tillgänglig för nyanlända invandrare samtidigt som ett antal personer med sjukvårdsutbildning fick värdefull arbetslivserfarenhet inom sitt yrkesfält.

Arbetet uppmärksammades av Partnerskap Skåne och efter en vidareutveckling av metoden etablerades Samhälls- och hälsokommunikatörerna i länet. Verksamheten finansieras idag av Region Skåne, Länsstyrelsen och medverkande kommuner som för närvarande är 25 till antalet. Samhälls- och hälsokommunikatörerna utgör idag en självklar del i den skånska modellen för nyanlända invandrades etablering.

- Den verksamhet som bedrivs av Samhälls- och hälsokommunikatörerna är en viktig resurs för olika aktörer i länet. Inte bara utgör kommunikatörerna en naturlig kanal för att sprida information, utan ger oss också möjlighet att höja vår kunskap om de frågor som är viktiga för målgruppen, säger Katarina Carlzén som ansvarar för plattformen Partnerskap Skåne.

Bärare av kunskap

När Samhälls- och hälsokommunikatörerna träffar nyanlända invandrare erbjuds samhällsorientering enligt

den förordning som sedan 2010 styr verksamheten. Ett särskilt och utökat fokus på hälsa integreras i de block som förordningen fastställt. Eftersom ohälsa ofta grundar sig i livsstilsmonster utbildar Samhälls- och hälsokommunikatörerna dessutom representanter från föreningar i Skåne för att hälsofrågan kontinuerligt ska hållas vid liv.

Vinsterna med att arbeta för att förbättra nyanlända invandrades hälsa är många. Ziad Jomaa som arbetar som samordnare för Samhälls- och hälsokommunikatörerna uttrycker sig på detta vis:

- Tillgången till god hälsa är i grund och botten en rättighetsfråga. Det är inte rimligt att delar av befolkningen år efter år uppvisar större fysisk och psykisk ohälsa än genomsnittet. Detta har inte bara följder för den enskilde individen utan innebär i det långa loppet också stora kostnader för samhället.

Ziad är själv utbildad biomedicinsk analytiker i sitt hemland och är en av sju Samhälls- och hälsokommu-

Ziad Jomaa och Tobias Billström

nikatörer som på regelbunden basis träffar nyanlända invandrare i Skåne. Hans kollegor är alla högutbildade och flera av dem har sjukvårdsutbildning. Några av dem har arbetat med information till nyanlända invandrare ända sedan 2001 vilket borgar för en djup kunskap på området.

- Man måste förstå att hälsan påverkas av såväl migrationsprocessen som den levnadssituation som man befinner sig i. Det är viktigt att vi talar om vikten av att göra kloka livsstilsval, fortsätter Ziad.

Samhälls- och hälsokommunikatörernas koppling till forskning

Samhälls- och hälsokommunikatörernas verksamhet har följts av forskare inom projektet IMHAD. IMHAD står för Impact of Multicultural Health Advisors och utgörs av ett partnerskap av ett flertal aktörer, bland annat ett

antal lärosäten. IMHAD har bedrivit följeforskning av den verksamhet som genomförs av internationella hälsokommunikatörer runt om i landet. Förutom i Skåne arbetar man med liknande metoder i Östergötland och Stockholm. Man har tidigare också arbetat enligt denna metod i Blekinge. Forskningsresultaten sprids genom samarbete med landets länsstyrelser, genom regionala och nationella konferenser samt genom rapporter och vetenskapliga artiklar. Förhoppningen är att IMHAD kan bidra till att utjämna den ojämlika folkhälsan och främja hälsa, välbefinnande och livskvalitet i det mångkulturella samhället.

Partnerskap Skåne har parallellt arbetat för att etablera en regional plattform för migrationshälsa. Samhälls- och hälsokommunikatörernas arbete får metodstöd genom plattformen.

Malmö Högskola, Lunds Universitet, Region Skåne och Länsstyrelsen i Skåne län är några av de aktörer som i detta forum satsar på att koppla ihop forskning och stödjande metoder kring migrationshälsa med de konkreta aktiviteter som bedrivs i länet.

- Det är viktigt att vi tar till oss av den forskning som bedrivs på området. På detta vis försäkras vi oss så långt som är möjligt om att den verksamhet som sker ute på fältet utgörs av insatser som vi vet kan ge resultat, säger Katarina Carlzén.

Nationell och internationell uppmärksamhet

Partnerskap Skånes arbete med nyanlända invandrades hälsa har vid ett flertal tillfällen uppmärksammats såväl nationellt som internationellt. Allmänt ses arbetet som ett gott exempel på när operativ verksamhet kopplas till forskning på området. Katarina Carlzén gläds naturligtvis över uppmärksamheten som ger hopp för framtiden:

- Tillgången till hälsa är helt nödvändig för att fungera i samhället. Det är glädjande att fler och fler ser vikten av att arbeta med frågan kring nyanlända invandrades hälsa integrerat med övriga frågor som rör nyanländas etablering, avslutar hon.

Katarina Carlzén

Mer information och kontaktuppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/skane

Ett anpassat mottagande för ensamkommande barn

De senaste åren har ensamkommande barn och ungdomar som söker asyl i Sverige ökat. Migrationsverket har i sin senaste prognos uppskattat att omkring 3 100 barn utan vårdnadshavare kommer under 2012. Detta ställer höga krav på mottagarkommunerna för att möta upp det sammantagna behovet.

Länsstyrelserna ansvarar för kommundialogerna om att teckna överenskommelser med staten om mottagande av nyanlända och mottagande av ensamkommande barn. Tillkomsten av nya platser och omsättning av befintliga platser har under 2011 varit god. Trots positiv platsutveckling har inte alla barn som anlänt i Sverige kunnat tas emot genom kommunala överenskommelser. Bristen på överenskomna platser är alltså stor men länsstyrelserna ser god vilja och ambition från många kommuner att göra mer.

Smålandsbilder.se

När efterfrågan inte motsvarar tillgången

När antalet barn som kommer till Sverige överstiger antalet platser att anvisa till får det följder för de kommuner där barnen söker asyl. De s.k. ankomstkommunerna får då ett mer långtgående ansvar för barnen än tänkt. Det innebär att om inte några lediga platser finns att anvisa barnen till får ankomstkommunerna det permanenta ansvaret för omvårdnaden därför att barnen har sin dygnsvila där. I princip kan man säga att om kommunerna avstår från att teckna överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn som motsvarar behovet får ankomstkommunerna utgöra buffert för landets övriga kommuner.

Av landets 290 kommuner saknar cirka 50 kommuner en överenskommelse om mottagande för ensamkommande barn. Det pågår dialoger och länsstyrelsernas bedömning är att flera kommer att teckna avtal under året, vilket talar för att ovilja inte är ett skäl för de flesta.

Fler familjehem kommer att behövas

Behovet av familjehem ökar då antalet barn som söker sig till Sverige ökar. De senaste månaderna har barnen också varit yngre. Det är bekymmersamt eftersom många av mottagarkommuner tar emot barn från 15 eller 16 år. Det är betydligt färre kommuner som har kapacitet eller överenskommelse om att ta emot barn under 14

”Det pågår dialoger och länsstyrelsernas bedömning är att flera kommuner kommer att teckna överenskommelser under året.”

år. En orsak är att kommunerna har svårt att rekrytera familjehem som motsvarar behovet. Många av de barn som inte ges en plats inom systemet är just de yngre, vilket är djupt olyckligt då ankomstkommunerna måste lösa placeringar på kort tid förenat med höga kostnader. Ett utökat stöd till kommunerna kring metoder att rekrytera familjehem borde kunna vara till hjälp.

Intentionen om god etablering

Det finns många utmaningar i integration – och etableringsfrågorna. En är att skapa anpassat boende och mot-

Prognos för 2012 gällande ensamkommande barn

Antalet ensamkommande barn fortsätter att öka vilket ställer stora krav på ett balanserat kommunmottagande (platser för ankomstboende, anvisningsboende och för barn med uppehållstillstånd).

Cirka 3 100 beräknas komma till landet enligt Migrationsverket prognos från den 22 februari. Cirka 2 300 beräknas få uppehållstillstånd

Migrationsverket bedömer att det finns behov av 1 600 asylplatser och 6 000 PUT platser.

Vid årsskiftet fanns cirka 2 787 platser varav cirka 785 asylplatser för ensamkommande barn.

Källa: Migrationsverket

tagarformer där barnens behov styr kombinerat med en tillgänglighet till samhällets utbud. Det är en för etableringen nödvändig men stundom svår praktisk matchning att göra. För många kommuner handlar frågan om mottagande om tillgången på lokaler och bostäder. Generellt är bristen större i tätorter. Men boendeformer i alltför glesa trakter med bristande kommunikationer till skola och fritidsmöjligheter motverkar synergieffekter som skapas genom interaktion med andra barn, viktiga vuxna och föreningsverksamheter.

Möjlighet till ersättning till kommuner och kommunalförbund

Länsstyrelserna har från och med 2011 möjlighet att lämna ersättning till kommuner och kommunalförbund för att skapa beredskap och mottagningskapacitet samt för att främja regional samverkan. Sammantaget för 2012 disponerar länsstyrelserna totalt 40 miljoner kronor.

Ersättningen kan användas till insatser som skapar och förbättrar beredskap och mottagningskapacitet i kommunen, samt till insatser som främjar samarbete och samverkan mellan kommuner. De kan gå till direkta insatser eller till medfinansiering av till exempel EU-projekt. Länsstyrelserna kommer under 2012 särskilt att prioritera insatser som avser stöd till effektivare och mer flexibel sfi-undervisning genom samverkan samt åtgärder som underlättar bosättning.

Det är Länsstyrelsen i ditt län som fattar beslut om ersättning efter ansökan. För information om sista ansökningsdag och ansökningsblanketter kontakta Länsstyrelsen i ditt län eller länsstyrelsens webbplats. Ansökan kan avse åtgärder under perioden 2012 till 2014, men ersättning ska vara beviljad och utbetald under budgetåret 2012.

För mer information kontakta Länsstyrelsen i ditt län.

Kontaktuppgifter till länsstyrelserna finns på www.lansstyrelsen.se/integration

Konferens - Samhällsorientering

För att stödja kunskapsöverföring, metodutveckling och kvalitetssäkring bjuder länsstyrelserna och SKL in till nationella kunskapsdagar på temat Samhällsorientering för nyanlända.

Fokus för dagarna blir material, metod, SO online, webbportal och samverkan. Under dagarna kan du ta del av goda exempel inom varje område.

15 mars - Växjö

20 mars - Stockholm

22 mars - Göteborg

29 mars - Umeå

Mer information och anmälan hittar du på www.lansstyrelsen.se/integration

Du som vill få vårt nyhetsbrev!

Länsstyrelsernas nyhetsbrev innehåller aktuell information om flyktingmottagande och integration av nyanlända i Sverige. Nyhetsbrevet ges ut gemensamt av landets samtliga länsstyrelser.

Du som vill ta del av nyhetsbrevet digitalt, skicka ditt namn och e-postadress till integration@lansstyrelsen.se. Ange "Nyhetsbrev" i ämnesraden.

Kontakt

Ansvarig utgivare

Bo Ljung, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 036-39 52 37, bo.ljung@lansstyrelsen.se

Övriga kontaktpersoner

Per Ibertsson, Länsstyrelsen i Hallands län, 035-13 21 01, per.ibertsson@lansstyrelsen.se

Pontus Karlbom, Länsstyrelsen Östergötland, 013-19 63 58, pontus.karlbom@lansstyrelsen.se

Pernilla Bylund, Länsstyrelsen Gävleborg, 026-17 11 69, pernilla.bylund@lansstyrelsen.se

Maria Johansson, Länsstyrelsen i Örebro län, 019- 19 39 55, maria.t.johansson@lansstyrelsen.se